

Artur DOMASZEWICZ, Zenon LEWARTOWSKI

Przyczynek do znajomości awifauny okolic Krosna i Strzyżowa (woj. krośnieńskie i rzeszowskie)

[z 1 ryciną tekst.]

A contribution to the knowledge of the avifauna in the vicinity of Krosno and Strzyżów (the districts of Krosno and Rzeszów)

Abstrakt. W okresie 6—29 VII 1974 przeprowadzono badania awifaunistyczne na wycinku Karpat w dawnych powiatach Krosno i Strzyżów. Głównym zamiarem było zinwentaryzowanie stanowisk *Ciconia ciconia*. Jednakże w trakcie ekstensywnych obserwacji, obejmujących głównie osiedla i szlaki komunikacyjne z ich otoczeniem, zebrano również obfite dane do ocen rozmieszczenia i liczebności około 50 gatunków ptaków. Materiały te składają się na treść niniejszego doniesienia. Najbardziej interesującym odkryciem było stwierdzenie dość licznego występowania *Saxicola torquata* w pasie pogórzy.

I. WSTĘP

W r. 1974, przystępując do udziału w międzynarodowej akcji liczenia bociana białego *Ciconia ciconia* (LINNAEUS, 1758), zdecydowaliśmy się na wybór terenu w południowo-wschodniej Polsce. Podyktowane to było chęcią zebrania materiałów awifaunistycznych z okolic, które rzadko są odwiedzane przez ornitologów. Zamierzaliśmy bowiem nie tylko zinwentaryzować stanowiska *Ciconia ciconia* (DOMASZEWICZ, LEWARTOWSKI, 1985), lecz także zbadać występowanie innych gatunków. Efektem przeprowadzonych obserwacji jest obecne opracowanie. Zawarliśmy w nim oceny i materiały wzbogacające wiedzę o awifaunie legowej.

II. TEREN I METODYKA

Kontrolą objęliśmy obszar o powierzchni 1664 km², w granicach dawnych powiatów Krosno i Strzyżów. Obecnie są to gminy: Bratkówka, Chorkówka, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Jaśliska, Jedlicze, Korczyna, Miejsce Piastowe, Rymanów, Zarszyn, wschodnia część gminy Krępna i miasto Krosno — województwa krośnieńskiego oraz gminy: Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów i Wiśnio-

wa — województwa rzeszowskiego. Teren ten jest południkowym przekrojem Karpat; obejmuje części Beskidu Niskiego (605 km²) i Pogórza Środkowobeskidzkiego (1059 km²) (ryc. 1).

Obserwacje przeprowadziliśmy w dniach 6—29 VII 1974 podczas objazdu terenu rowerami. Skontrolowaliśmy wszystkie miejscowości, pasy terenu wzdłuż dróg między nimi, dwa kompleksy stawów, kilka żwirowni oraz fragmenty łąk. W lasach obserwacji zasadniczo nie prowadziliśmy. Notowaliśmy spotkania większości gatunków ptaków, pomijając tylko kilka najliczniejszych. Dla niektórych gatunków, zwłaszcza synantropijnych, zebrane spostrzeżenia stanowią stosunkowo dobrą podstawę ogólnych ocen występowania. Część pozostałych obserwacji to fakty godne odnotowania nawet jako stwierdzenia fragmentaryczne. Oceny liczebności niektórych gatunków sformułowaliśmy przy zastosowaniu skali TOMIAŁOJCIA (1971, 1972). Oparliśmy się w tych przypadkach na stwierdzonych liczbach spotkań (par, rodzin, śpiewających samców, osobników) oraz ostrożnej ekstrapolacji. Są to więc oceny szacunkowe.

III. PRZEGLĄD WYBRANYCH GATUNKÓW

Omówiliśmy tu występowanie 49 gatunków ptaków. W wykazie znaki przed nazwami łacińskimi gatunków oznaczają: * — gatunek lęgowy na podstawie znalezienia co najmniej jednego gniazda lub obserwacji rodziny; (*) — gatunek uznany za lęgowy, chociaż gniazda nie znaleziono (wiele obserwacji ptaków w środowiskach odpowiednich do lęgów); (* ?) — gatunek prawdopodobnie lęgowy.

* *Podiceps ruficollis* (PALLAS, 1764) — perkozek. Na stawach w Zarszynie — 2 pary (jedna z kilkudniowymi pisklętami); na stawach w Dobrzechowie koło Strzyżowa — 1 para.

(* ?) *Ixobrychus minutus* (LINNAEUS, 1766) — bączek. 15 VII na stawach w Dobrzechowie — 1 samiec.

* *Ciconia ciconia* (LINNAEUS, 1758) — bocian biały. Na obszarze obu dawnych powiatów Krosno i Strzyżów stwierdziliśmy 65 zajętych gniazd. Ogólne zagęszczenie wynosiło 3,9 pary/100 km². Rozmieszczenie stanowisk było nierównomierne. Skupiały się one głównie w Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej, gdzie występowało 51 par w zagęszczeniu 10,8 par/100 km². Tam też znajdowało się stanowisko z największą liczbą gniazd; w Posadzie Zarszyńskiej, w sąsiedztwie kompleksu stawów i łąk, gnieździło się 8 par. W Jaśliskach — w Beskidzie Niskim, na wysokości 450—500 m n.p.m. — stwierdziliśmy gnieźdzenie się jednej pary bocianów białych. Stanowisko to jest jednym z najwyżżej położonych w Polsce (por. TOMIAŁOJC, 1972). Szczegółowe wyniki inwentaryzacji tego gatunku, wraz z omówieniem lokalizacji gniazd i sukcesu lęgowego oraz porównaniem liczebności populacji ze stanem w r. 1934, zawarliśmy w oddzielnym opracowaniu (DOMASZEWICZ, LEWARTOWSKI, 1983).

* *Ciconia nigra* (LINNAEUS, 1758) — bocian czarny. 18 VII koło Pielni obserwowaliśmy 1 osobnika. Ponadto zebraliśmy informacje o występowaniu w dwóch rejonach. Według p. W. MACUGI w r. 1972 z gniazda znajdującego się w lesie między Zarszynem a Odrzechową zostały wyprowadzone młode; także w tej okolicy w r. 1974 regularnie widywano parę. Spotkani w terenie obserwatorzy ptaków — Bogdan MIEZIN i Andrzej ZAJCHOWSKI — poinformowali nas, że wiosną i latem r. 1974 w okolicy Kopalni—Równe regularnie obserwowali parę.

(* ?) *Accipiter nisus* (LINNAEUS, 1758) — krogulec. 18 VII koło Lutezy — 1 samica.

(*) *Aquila pomarina* BRENN, 1831 — orlik krzykliwy. Obserwowany w czterech miejscach w Beskidzie Niskim: 10 VII koło Tylawy — 1 osobnik; w tym samym dniu między Hyrową a Teodorówką — 1; 18 VII koło Pisarowców — 1 i koło Pielni — 2 osobniki.

(* ?) *Falco subbuteo* LINNAEUS, 1758 — kobuz. 11 i 14 VII pojedyncze osobniki widziane koło Zręcina i Budzisa.

* *Falco tinnunculus* LINNAEUS, 1758 — pustulka. Spotkana jedynie w Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej, gdzie prawdopodobnie jest bardzo nielicznym gatunkiem lęgowym; odnotowaliśmy dwa stwierdzenia — samicy koło Łężan i rodziny koło Zarszyna.

(*) *Coturnix coturnix* (LINNAEUS, 1758) — przepiórka. 11 i 18 VII — 4 spotkania samców odzywających się głosem godowym — koło Nowotańca, Puław, Wagnanki i Zręcina.

(*) *Phasianus colchicus* (LINNAEUS, 1758) — bażant. W dawnym powiecie Strzyżów, w dolinie Wisłoka i jego dopływów, w 6 miejscach słyszeliśmy głosy samców. Teren ten znajduje się w obrębie rejonu hodowli bażanta, pokazanego na mapie w pracy KRUPKI i PIEŁOWSKIEGO (1982). Bażanty stwierdziliśmy również poza tym rejonem — głosy samców koło Bratkówki i Kopalni—Równe. Według B. MIEZINA i A. ZAJCHOWSKIEGO w dolinie Jasiołki koło Kopalni—Równe liczebność stada zimowego w sezonie 1973/1974 dochodziła do ok. 15 osobników.

(*) *Crex crex* (LINNAEUS, 1758) — derkacz. Głosy słyszeliśmy na łąkach w Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej — koło Bartoszowa, Jaćmierza, Kopalni—Równe, Markuszowej i Rymanowa. W Beskidzie odnotowaliśmy głosy dwóch derkaczy na polach koło Daliowej.

* *Gallinula chloropus* (LINNAEUS, 1758) — kurka wodna. Na stawach w Dobrzechowie — ok. 10 par, a pojedyncze na stawach w Zarszynie i na drobnych zbiornikach wodnych w Ozudeu i Odrzykoniu.

* *Fulica atra* LINNAEUS, 1758 — łyska. Na stawach w Dobrzechowie — 7 par.

(*) *Charadrius dubius* SCOPOLI, 1789 — sieweczka rzeczna. 15 VII w żwirowni w Dobrzechowie — silnie zaniepokojona para.

* *Streptopelia decaocto* (FRIVALDSKY, 1838) — sierpówka. Na Pogórzu — średnio liczny gatunek lęgowy; obserwowaliśmy go niemal w każdej miejscowości. Koło Godowej i Suchodołu stwierdziliśmy kilka samców odzywających

się głosem godowym w zadrzewieniach odległych o kilkaset metrów od zabudowań. We wsiach położonych w głębi Beskidu sierpówki nie spotkaliśmy.

(*) *Streptopelia turtur* (LINNAEUS, 1758) — turkawka. Średnio liczny gatunek lęgowy. Wśród pól obserwowaliśmy wiele ptaków żerujących, a w zadrzewieniach i po skrajach lasu stwierdziliśmy kilkadziesiąt odżywających się samców. Dnia 28 VII koło Strzyżowa spotkaliśmy największe stado, liczące ok. 40 osobników. Część spotkań być może dotyczyła już ptaków przelotnych.

(* ?) *Coracias garrulus* LINNAEUS, 1758 — kraska. 18 VII przy starych wierzbach między Odrzechową a Wygnanką — 1 osobnik. Według informacji p. W. ROMANIAKA — preparatora ptaków z Markuszowej, w okolicach Strzyżowa "sinowronka" nie gnieździ się; corocznie od ok. 15 VIII widuje się tam ptaki przelotne.

* *Alcedo atthis* (LINNAEUS, 1758) — zimorodek. Według B. MIEZINA i A. ZAJCHOWSKIEGO, w r. 1974 i kilku latach poprzednich gnieździł się nad Jasiołką koło Kopalni—Równie.

(* ?) *Upupa epops* LINNAEUS, 1758 — dudek. Dwa spotkania pojedynczych ptaków — 16 VII koło Poraju i 17 VII koło Jaémierza. Według W. ROMANIAKA, przed kilkunastu laty dudek gnieździł się jeszcze w dolinie Wisłoka pod Strzyżowem (znajdowano gniazda z młodymi); obecnie nie obserwuje się go na tym terenie.

* *Picus canus* GMELIN, 1788 — dzięcioł zielonosiwy. 6 VII w okolicach Wysokiej Strzyżowskiej i Brzeżanki w trzech miejscach słyszeliśmy głosy tego dzięcioła, a 8 VII w Komborni spotkaliśmy rodzinę.

* *Riparia riparia* (LINNAEUS, 1758) — brzegówka. Brak obserwacji ptaków. Skontrolowaliśmy szereg urwisk nad Wisłokiem i w zwirowniach; jedynie w Dobrzechowie znaleźliśmy kilka starych norek brzegówki.

* *Delichon urbica* (LINNAEUS, 1758) — oknówka. Odnotowana we wszystkich miastach i ok. 50 wsiach. Dnia 16 VII w Krośnie, na powierzchni próbnej (5,1 ha), obejmującej fragment starej zabudowy śródmiejskiej, zinwentaryzowaliśmy gniazda oknówek *. Granice tej powierzchni są następujące: ul. Blich, Słowackiego, północno-zachodnia i południowo-zachodnia ściana rynku, ul. Szkolna, Szczepaniaka, Sienkiewicza, Wisłocza i Armii Ludowej. Stwierdziliśmy tam 52 zajęte gniazda (zagęszczenie — 102 pary/10 ha). Rozmieszczone były pojedynczo i w koloniach do 5 par. Pobieżne obserwacje przeprowadzone w pozostałej części śródmieścia wykazały, że zagęszczenie oknówek było tam zbliżone do stwierdzonego na powierzchni próbnej. Porównując z ocenami podanymi dla zabudowy śródmiejskiej innych europejskich miast (GÓRSKI 1981), dostrzegamy, że zagęszczenie oknówki w Krośnie było najwyższe.

* *Motacilla cinerea* TUNSTALL, 1771 — pliszka górska. Rodziny i pary obserwowaliśmy nad rzekami i potokami koło miejscowości: Czarnorzeki, Gwoźnica Górna, Rzepnik i Węglówka.

* Panu Januszowi HANUSOWI, architektowi miejskiemu w Krośnie, bardzo dziękujemy za udostępnienie planu miasta.

* *Motacilla alba* LINNAEUS, 1758 — pliszka siwa. Średnio liczna lub (raczej) liczna. Zasiedla przede wszystkim osiedla ludzkie (por. TOMIAŁOJC, 1972). Dnia 28 VII koło Czudca, na stawku zarośniętym trzciną, obserwowaliśmy stado noclegowe liczące 150—200 osobników.

* *Lanius collurio* LINNAEUS, 1758 — gąsiorek. Średnio liczny, stwierdzony zarówno na Pogórze, jak i w Beskidzie. Interesujące, że na 50 spotkań tylko dwukrotnie widzieliśmy pary z młodymi. Najprawdopodobniej było to związane z dużymi stratami w lęgach na skutek długotrwałych opadów deszczu, które na badanym terenie szczególnie obficie wystąpiły w czerwcu. Spowodowały one również bardzo silną redukcję przychówku bocianów białych (DOMASZEWICZ, LEWARTOWSKI, 1985).

(* ?) *Lanius senator* LINNAEUS, 1758 — dzierzba rudogłowa. Na początku czerwca r. 1974 koło miejscowości Równe obserwowano parę; samiec śpiewał (A. ZAJCHOWSKI — inf. ustna). Być może ptaki te gnieździły się w okolicy, co jest tym bardziej prawdopodobne, że w sąsiedniej wsi Wrocanki stwierdzono już gniazdowanie (A. KULCZYCKI według TOMIAŁOJCA, 1972).

(* ?) *Lanius excubitor* LINNAEUS, 1758 — strokosz. Pojedyncze osobniki spotkaliśmy przy pasach łąk — 14 VII koło wsi Tropie i 17 VII koło Iwonicza.

(*) *Pica pica* (LINNAEUS, 1758) — sroka. W Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej zapewne jest liczny ptakiem lęgowym (ok. 300 spotkań), na pozostałych terenach — średnio liczny.

(*) *Corvus corone* LINNAEUS, 1758 — wrona. Prawdopodobnie średnio liczna; kilkadziesiąt spotkań. Parokrotnie widzieliśmy stada liczące powyżej 10 wron, z których największe, spotkane 10 VII koło Mszany, złożone było z ok. 50 osobników. Na uwagę zasługuje brak stwierdzeń kruka. Według naszych przypuszczeń, opartych również na innych obserwacjach (np. z rejonu Puszczy Białowieskiej), kruk i wrona „omijają się w terenie”. Być może zachodzą między nimi jakieś zależności socjalne, jednakże przede wszystkim obserwuje się, że kruk zasiedla okolice silnie zalesione, a wrona — tereny z przewagą przestrzeni otwartych. Zgadza się to również z danymi z silnie zalesionych Bieszczadów — sąsiadujących z badanym przez nas terenem — gdzie liczniej obserwowano kruka niż wronę (BOROWIEC M., BOROWIEC L., 1979).

* *Cinclus cinclus* (LINNAEUS, 1758) — pluszcz. W czerwcu r. 1974 znaleziono gniazdo nad Jasiołką przy moście w Kopalni—Równe (B. MIEZIN — inf. ustna).

(*) *Prunella modularis* (LINNAEUS, 1758) — pokrzywnica. Poza kilkoma spotkaniami w lasach, śpiewające samce stwierdziliśmy w nadrzecznych zaroślach wierzbowych — 10 VII nad Mszanką koło Mszany i 14 VII nad Wisłokiem koło Markuszowej.

(*) *Locustella luscinioides* (SAVI, 1824) — brzęczka. 15 VII w szuwarze trzcinowym na stawach w Dobrzechowie — 3 śpiewające samce. Stanowisko to, położone ok. 250 m n.p.m., jest prawdopodobnie jedynym na zbadanym obszarze.

(*) *Locustella fluviatilis* (WOLF, 1810) — strumieniówka. Nad rzekami i po-

tokami spotkaliśmy 8 śpiewających samców, także w głębi Beskidu Niskiego (Daliowa, Mszana — ok. 450 m n.p.m.).

(*) *Acrocephalus palustris* (BECHSTEIN, 1798) — łożówka. Średnio liczny a może nawet liczny gatunek lęgowy na Pogórzu, a nieliczny w Beskidzie. Kilkakrotnie obserwowaliśmy zaniepokojone ptaki z pokarmem. Dwunastokrotnie odnotowaliśmy śpiewające samce w uprawach polnych i przydomowych (zboża, rzepak, bób). Najwyżej położonym miejscem stwierdzenia tego gatunku (3 śpiewające samce) była dolina potoku Mszanka koło Mszany — ok. 450 m n.p.m.

(*) *Acrocephalus scirpaceus* (HERMANN, 1804) — trzcinniczek. Na stawach w Dobrzechowie — 3 śpiewające samce.

(*) *Acrocephalus arundinaceus* (LINNAEUS, 1758) — trzciniak. Na stawach w Dobrzechowie 1 śpiewający samiec i para.

(*) *Hippolais icterina* (VIEILLLOT, 1817) — zaganiacz. Średnio liczny; stwierdzony prawie w każdej miejscowości, często kilkakrotnie, oraz w wielu miejscach w liściastych zadrzewieniach poza osadami.

(* ?) *Sylvia nisoria* (BECHSTEIN, 1785) — jarzębatka. 9 VII w zaroślach olszowych nad potokiem koło Odrzechowej — śpiew 1 samca.

(*) *Sylvia curruca* (LINNAEUS, 1758) — piegża. Średnio liczna; stwierdzana prawie wyłącznie w osiedlach.

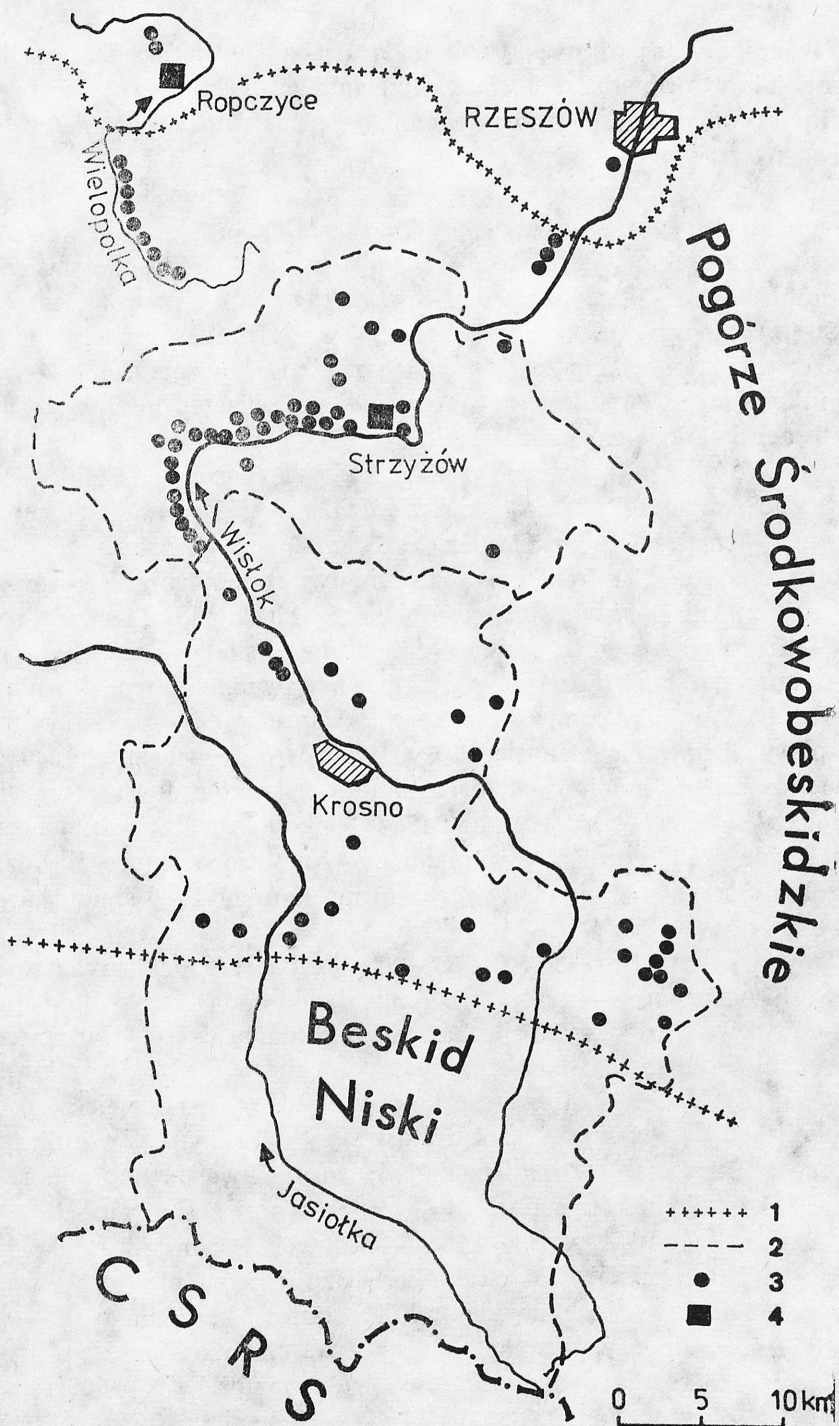
(* ?) *Ficedula parva* (BECHSTEIN, 1794) — muchołówka mała. 10 VII w lesie koło Daliowej — śpiew jednego samca.

* *Saxicola rubetra* (LINNAEUS, 1758) — pokląskwa. Nieliczny gatunek lęgowy, zasiedlający przeważnie łąki. Stwierdziliśmy 23 stanowiska par, z tego 14 w obfitującej w łąki gminie Zarszyn. Koło Posady Jaćmierskiej znaleźliśmy gniazdo z młodymi. W Beskidzie Niskim pokląskwy stwierdziliśmy także — 3 pary w dolinie Jasiołki koło Tylawy.

* *Saxicola torquata* (LINNAEUS, 1766) — kłaskawka. Na wycinku Pogórza Środkowobeskidzkiego w granicach dawnych powiatów Krosno i Strzyżów stwierdziliśmy 65 par i ich przedstawicieli (samców, rzadziej samice) (ryc. 1). Zakładamy, że wykryliśmy 10—40% rzeczywiście występujących na tym terenie par i w oparciu o ten szacunek stwierdzamy, że kłaskawka była tam średnio liczna (15—60 par/100 km²). Południowa granica zasięgu zaznaczyła się bardzo wyraźnie; pokrywa się ona z granicą Beskidu Niskiego. Najwyżej położone stanowisko (9 VII obserwacja samca) wykryliśmy koło Odrzechowej na wysokości ok. 400 m n.p.m.

Podczas obserwacji poczynionych poza regularnie sprawdzanym terenem, w dolinach Wielopolki (Wielopole Skrzyńskie — Czekaj) i Wisłoka (Czudec — Rzeszów), stwierdziliśmy 15 stanowisk: Czekaj (gmina Ropczyce) — 2 pary, Glinik (gmina Wielopole Skrzyńskie) — 4, Wielopole Skrzyńskie — 5, Lutoryż (gmina Boguchwała) — 3 pary oraz w Zwięzycy (przedmieście Rzeszowa) — 1 para (ryc. 1).

Dowodami lęgowości są obserwacje par z młodymi, niekiedy z podlotami, koło miejscowości: Cieszyna, Czekaj, Kozłówek, Nowa Wieś Czudecka, Odrzy-

Ryc. 1. Teren obserwacji i rozmieszczenie stanowisk kłaskawki; 1 — granice regionów fizyczno-geograficznych — Beskidu Niskiego i Pogórza Środkowobeskidzkiego, 2 — granice dawnych powiatów Krosno i Strzyżów, 3 — stanowiska kłaskawki — *Saxicola torquata*, stwierdzone w r. 1974, 4 — miejscowości

koń i Twierdza. Zwraca uwagę tak mała liczba spotkań rodzin w lipcu (!); podobnie jak w przypadku bociana białego i gąsiorka, przyczyn tego stanu należy upatrywać w nadmiernych opadach deszczu, które zapewne doprowadziły do strat znacznej części lęgów.

Bardzo wyraźnie zaznaczyła się koncentracja stanowisk kłaskawki w dolinach rzek i potoków. Podobny sposób rozsiadlenia zauważono na sąsiednim Pogórzu Ciężkowickim (TOMEK, 1973). Największe zagęszczenie stwierdziliśmy na obrzeżach doliny Wisłoka między Frysztakiem a Strzyżowem, gdzie na długości 20 km występowało co najmniej 25 par. Charakterystyka 90% ogółu stwierdzonych stanowisk przedstawia się następująco: położenie — często na obrzeżu zabudowy i ogródków, przy otwartej przestrzeni, dość często przy drogach i torach kolejowych; mozaika silnie rozdrobnionych przydomowych upraw (bardzo często z fasolą) wraz z fragmentami pól zbożowych i ziemniaczanych oraz łąk. Pozostałe 10% stanowisk stwierdziliśmy w środowiskach mniej urozmaiconych — na łąkach i pastwiskach. Niemal bez wyjątku, cechą siedliska na każdym ze stanowisk było występowanie dwu rodzajów rekwizytów biotopu, jak się wydaje niezbędnych dla osiedlenia się kłaskawki. Pierwszy to strome zbocza — krawędzie wyniesień na obrzeżach dolin, skarpy nasypów kolejowych i rowów oraz zarośnięte urwiska w starych żwirowniach. Drugi — punkty wygodne dla ptaków jako miejsca czatowania i obserwacji — tyczki w uprawach fasoli, płoty, druty telegraficzne, stosy „płotków” do ochrony przed śniegiem stojące przy torach kolejowych, drewniane konstrukcje do suszenia siana itp.

* *Phoenicurus ochruros* (GMELIN, 1774) — kopeiuszek. Średnio liczny. Niemal w każdej miejscowości stwierdziliśmy śpiewające samce i rodziny, np. w Wysokiej Strzyżowskiej podczas wieczornej kontroli — 6 śpiewających samców.

* *Turdus pilaris* LINNAEUS, 1758 — kwiczoł. Średnio liczny, a w Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej — liczny gatunek lęgowy. Podczas objazdu całego terenu odnotowaliśmy ok. 200 spotkań, zwykle rodzin i stadek kilkurodzinnych. Kolonie z młodymi w gniazdach znaleźliśmy w Czudecu, Dukli, Iwoniezu, Rogach, Strzyżowie i Tylawie. Według informacji p. W. ROMANIAKA, jeszcze w latach 60. w okolicach Strzyżowa kwiczoł był ptakiem nielicznym, a w kilku ostatnich latach nastąpił wyraźny wzrost liczebności; obecnie kwiczoł znany jest tam powszechnie jako szkodnik w sadach, w których również się gnieździ.

* *Serinus serinus* (LINNAEUS, 1766) — kulczyk. Średnio liczny; w Beskidzie nieco mniej liczny niż na Pogórzu. Stwierdziliśmy go niemal we wszystkich miejscowościach, we wsiach zwykle po kilka stanowisk, w miastach — po kilkanaście. W sumie odnotowaliśmy ok. 320 spotkań (głównie śpiewających samców), a szacujemy, że rzeczywista liczebność mogła wynosić 400—600 par.

* *Carduelis carduelis* (LINNAEUS, 1758) — szczygieł. Na Pogórzu — liczny gatunek lęgowy; w Beskidzie — średnio liczny. W sumie odnotowaliśmy ok. 600 spotkań (głównie śpiewających samców i rodzin). Gatunek ten szczególnie licznie występował w Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej, gdzie sieć osadnicza jest

silnie rozwinięta i w krajobrazie w dużej obfitości występują liściaste zadrzewienia.

* *Acanthis cannabina* (LINNAEUS, 1758) — makolągwa. W Kotlinie Jasielsko-Krośnieńskiej i w dolinie Wisłoka poniżej Krosna — liczna, a na pozostałych terenach — średnio liczna. W sumie odnotowaliśmy ok. 500 spotkań.

(*) *Pyrrhula pyrrhula* (LINNAEUS, 1758) — gil. Spotkania par i pojedynczych osobników odnotowaliśmy w lasach w Beskidzie Niskim (Nowotaniec, Odrzechowa) i na Pogórzu (Godowa).

(*) *Emberiza schoeniclus* LINNAEUS, 1758 — potrzos. Obserwowany był jedynie nad stawami: w Dobrzechowie — 8 śpiewających samców i Zarszynie (ok. 300 m n.p.m.) — 1 śpiewający samiec.

Na uwagę zasługuje brak stwierdzeń kilku gatunków specjalnie poszukiwanych, które moglibyśmy z łatwością zaobserwować, gdyby występowały. Dotyczy to następujących gatunków: *Circus aeruginosus*, *Merops apiaster*, *Galerida cristata*, *Anthus campestris*, *Lanius minor*, *Oenanthe oenanthe*, *Emberiza calandra* i *Emberiza hortulana*.

ul. Gen. Waszkiewicza 104
17—230 Białowieża
Zakład Ochrony Przyrody IBL
17—230 Białowieża

LITERATURA

- BOROWIEC M., BOROWIEC L. 1979. Niektóre gatunki ptaków obserwowane we wrześniu 1977 roku w Bieszczadach. Not. orn., Warszawa, 20 (1—4): 47—50.
- DOMASZEWICZ A., LEWARTOWSKI Z. 1985. Wyniki inwentaryzacji gniazd bociana białego w powiatach leżajskim i niskim oraz krośnieńskim i strzyżowskim w 1974 roku. Studia Nat., ser. A, Warszawa — Kraków, 28: 212—222.
- GÓRSKI W. 1981. Lęgowa awifauna śródmieścia Pecs (południowe Węgry) w roku 1978. Not. orn., Warszawa, 22 (1—2): 19—35.
- KRUPKA J., PIEŁOWSKI Z. 1982. O ekologizację gospodarki bażantem w Polsce. Wiad. ekol., Warszawa, 28 (1): 3—16.
- TOMEK W. 1973. Ptaki zachodniej części Pogórza Ciężkowickiego. Acta zool. crac., Kraków, 18 (16): 529—582.
- TOMIAŁOJC L. 1971. Uwagi o stosowaniu ocen "częstości" i liczebności ptaków. Prz. zool., Wrocław, 15 (1): 79—91.
- TOMIAŁOJC L. 1972. Ptaki Polski — wykaz gatunków i rozmieszczenie. PWN, Warszawa.

SUMMARY

When counting White Storks during the period from July 6th to July 29th an area of 1664 km² was surveyed. It included the former districts of Krosno and Strzyżów, which constitute a part of the Beskid Niski Mts. and the Pogórze

Środkowobeskidzkie Mts. (SE Poland; fig. 1). The authors cycled through the area and made their observations mainly in villages, towns and along the roads as well as on ponds, in gravel—pits, and on meadows.

In the list of 49 species discussed in the report, the symbols preceding the Latin names denote respectively: * — a breeding species (classification on the detection of at least one nest or family); (*) — a species regarded as breeding although no nest was found (numerous observations of birds on sites suitable for breeding); (* ?) — probably a breeding species. For some species densities were estimated using the TOMIAŁOJĆ (1971, 1972) scale. The following birds were considered numerous (100—1000 pairs per 100 km²): *Motacilla alba*, *Acrocephalus palustris* (in Pogórze), *Carduelis carduelis* (in Pogórze), *Acanthis cannabina* (in Kotlina Jasielsko-Krośnieńska and in the valley of the river Wisłok below the town of Krosno); the following birds were found to be fairly numerous (10—100 pairs per 100 km²): *Streptopelia decaocto* (in Pogórze), *Streptopelia turtur*, *Lanius collurio*, *Corvus corone*, *Hippolais icterina*, *Sylvia curruca*, *Saxicola torquata* (in Pogórze), *Phoenicurus ochruros*, *Turdus pilaris*, *Serinus serinus*, *Carduelis carduelis* (in the Beskid Niski); the following birds were rare (1—10 pairs per 100 km²): *Ciconia ciconia* (total), *Acrocephalus palustris* (in the Beskid), *Saxicola rubetra*; the following were very rare (0,1—1 pair per 100 km²): *Falco tinnunculus* (in Kotlina Jasielsko-Krośnieńska).

The size of *Ciconia ciconia* population in the area surveyed was 65 pairs (the density of 3,9 pairs per 100 km²). The majority of nests were found in Kotlina Jasielsko-Krośnieńska, where 51 pairs were observed, with the density of 10,8 pairs per 100 km². The details of the census of this species together with a comparison with the data obtained for 1934 have been published separately (DOMASZEWICZ, LEWARTOWSKI, 1985).

In the old centre of Krosno, in a sample area of 5,1 ha, *Delichon urbica* was censused. 52 nests were occupied — with the density of 102 pairs per 10 ha. It is the highest density of the species that has so far been noted in central urban areas in Europe (cf. GÓRSKI, 1981).

The density of *Saxicola torquata* in Pogórze is particularly noteworthy. 65 pairs were found (fig. 1) there; assuming that 10—40 percent of really occurring pairs were actually discovered, the population density has been estimated at 15—60 pairs per 100 km². The areas near Krosno and Strzyżów are possibly the regions with the highest frequency of this species in Poland.

Some species of birds rare or perishing in Poland were found: *Accipiter nisus*, *Aquila pomarina*, *Coracias garrulus*, *Upupa epops* and *Lanius senator*.